

פִּשְׁעַמְרִישֶׁלְעָר בְּאַבְרִילְפֿטַעַן

(Wiadomości przemyskie)

אונאה הענוגעם, פאליטישעם ארגאן.

736 cz

Przemyśl, 7 czerwca 1911

נְוֵי 1

פִּשְׁעַמְרִישֶׁל, 7 יֹונִי 1911

צַו דַי גַעֲהַרְטָע יְוִדִּישָׁע בִּירְגָּנְעָר אָזֵן וּוְעַהְלָעָר!

שען אלע בעפֿעלקערונגסְקָלאַסְעָן? נײַן! נאר דער געמיינָאוּמָעָר אַרכְּビַּט פָּוּן דער נאנצָעָר בעפֿעלקערונג אַחֲן אָונְטָעָרְשִׁיעָד פָּוּן קָאנְפָעָסְיָאָן אָזֵן נַאֲצִיאָנוּאַלְיָעָטָעָט: גַעֲמִינָאָם הַאֲבָעָן מִיר אלע גַעֲרְבִּיטָעָט לְטוּבָה פָּוּן דער שְׂטָאדָט אָזֵן פָּוּן דער בעפֿעלקערונג, לְטוּבָה פּוֹנָּם לְאַנְדָּר אָזֵן פּוֹנָּם שְׂטָאמָאָט. גַעֲמִינָאָם, אַחֲן חָאָס אָזֵן צָאָק, אַחֲן שְׁנָאָה אָזֵן קְנָאָה.

אָזֵן אַיצְטָן זַאֲלָעָן מִיר דִּיעּוֹן אַיְינְגִּיקִיט, דִּיעּוֹן רַוְהַנְּעָ גַעֲמִינָאָמָעָר אַרכְּבִּיט צֻעְרְשְׁטָעָרָעָן, פָּעָרְנִיכְטָעָן, כְּדִי צְוֹפְּרִיעָדָעָן צַו שְׁטָעַלְעָן גַעֲוִיסְעָדָעָן צְוֹרְנִירְעָן, וְאָסְטָרְבָּעָן צַו שְׁטָרְעָבָעָן אָזֵן לְעָבָעָן אַיִּה, דִּי בִּירְגָּנְעָר גַעֲנְנוּיִיטָג צַו פָּעָרְהָעָצָעָן אָזֵן יְדָעָ גַעֲנְעָמְרִיךְעָכָע אַרכְּבִּיט אַונְמָעָנָה לְיַדָּךְ צַו מַאֲכָעָן? זַאֲלָעָן מִיר זַיְקָה גַעֲנְנוּיִיטָג צְעָרְפְּלִישָׁעָן, אַרְיוֹנְטָרָאָגָעָן דִּעְם קָאנְפָעָסְיָאַנְעָלָעָן חָאָס אָזֵן דִּעְם שְׁרָעְקְלִיכָּעָן קָלאַסְעָדְקָאָמָפָה אָזֵן דָּרָר חַיְעָנָר בִּירְגָּנְרִשְׁאָפָט, נָאָר צַו דִּעְם צְוֹעָק, כְּדִי אָזָא פָּעָרְשָׁוִין וְויִדְרָה לְיַעֲבָרְמָאָן וְאָל וְיַיְתָעָר בַּעֲקוּמָעָן דָּאָם מַאֲנְדָּאָט צַו רַיְכְּסָרָאָתָה?

אָזֵן הַצָּר שָׁהָ בְּנוֹקִי – דָּרָר. לְיַעֲבָרְמָאָן אָזֵן עַמְּ וּוּרְקְלָקָה נִשְׁתָּחָן מִיר זַיְקָה וְזַיְקָה מִיר זַיְקָה וְעַלְבָּסְטָרְוָאָן.

דָּרָר. לְיַעֲבָרְמָאָן חָאָט קְיַיְן רַעַכְתָּ אַיְסְצְּוּשְׁטָרָעָקָעָן וַיַּיְן הָאָנְדָּן נָאָךְ דִּיעּוֹן מַאֲנְדָּאָט, וְוַיַּלְּעַר הָאָט בְּזַיְאַצְטָן אָזֵן וַיַּיְן נָאָנְצָעָר פָּאַלִּיטִישָׁר וְוַיַּרְקְוָאָמְקִיטָה נָאָר נִשְׁתָּחָן אַיִּה אָנְדָּר נִשְׁתָּחָן דָּרְגְּנִירִיכָט. עַר קְעָן אָנוֹ נִשְׁתָּחָן אַנוֹוִיְיָעָן קְיַיְן שָׁוָם פָּוְנְקָט אָזֵן וַיַּיְן עַפְּנְטְּלִיכָעָר תְּהַעַטְיִינְקִיט אָזֵן רַוְפָעָן: אַט וְעַהְתָּה! דָּאָם אָזֵן דָּאָם הָאָב אַיִּה גַעֲפְּוּלְעָט! אָזֵן עַר הָאָט אַכְבָּרְדָּעָם נָאָר קְיַיְן שָׁוָם רַעַכְתָּ. דָּאָם מַאֲנְדָּאָט וְיַיְתָעָר צַו פָּעָרְלָאָנְגָעָן

נאָך קְוִים 12 טָעָן טְהִוְילָעָן אַיִּיךְ אָב פָּוּן דִּעְם 19 יֹונִי, דִּעְם טָאגְ אָזֵן וּוּלְבָעָן אַיִּהְרָ וּוּטָם בְּעַרְוְפָעָן וּוּרְעָעָן אַיְסְצְּוָאַבָּעָן אַיִּירָ הַעֲכְסְטָעָם בְּוּרְגְּנְרָעָכָט אָזֵן צַו וּוּהְלָעָן אַבְגָּנְעָאַרְדָּנְעָטָעָן צַו רַיְכְּסָרָאָתָה. אַיִּהְרָ מִזְוּטָ וּוּסְמָעָן, אוֹ דָּאָם וּוּהְלָרָעָכָט אַיִּזְנָשְׁתָּ נָאָר אַרְעָכָט מִיטָּ וּוּלְבָעָן מַעַן קְעָן מַעַן וּוּלְיָ, נָאָר אַיִּיךְ אַפְּלִיכְיָטָמָ. דִּעְם קָאנְסְטִיטְוּצְיָאַנְעָלָעָן שְׁטָאמָאָט דָּהָט יַעֲדָר בִּירְגָּנְעָר דָּאָם רַעַכְתָּ מִיטָּ. צְוֹוְרָקָעָן אַיִּין דָּרָר רַעְנִירְעָן, עַר דָּהָט אַבָּעָר אַיִּיךְ נָרָאָד דַעְסְוָעָנָעָן דִּי פְּפָלִיכָט, צַו טְרָאַכָּטָעָן, אוֹ זַיְן מִיטְוּרְיָקָוָנָגָן, אוֹ דָּאָם אַיְסְצָבָעָן פָּוּן זַיְנָעָ רַעַכְתָּ, זַאֲלָעָן צַו שָׁאַדְעָן פָּוּן דִּעְם לְאַנְדָּר אָזֵן צַו שָׁאַדְעָן פָּוּי דָּרָר נָאָנְצָעָר בעפֿעלקערונג.

אָזֵן אַכְבָּרְדָּעָם אַיִּיךְ עַמְּ אַיִּירָ פְּפָלִיכָט, יְוִדִּישָׁע בִּירְגָּנְעָר אָזֵן וּוּהְרָ לעָה, אַיִּהְרָ וְאַלְטָ אַיִּיךְ גַּטְמָ אַבְגָּרְלָעָגָעָן אַיִּין בְּעַטְרָאַכָּטָעָן אַיִּידְעָר אַיִּהְרָ וּוּטָם אַבְגָּבָעָן אַיִִיעָרָ שְׁטִימָעָן אַמְּ וּוּהְלָטָאָגָן, אַיִּיהְרָ זַאֲלָעָן אַיִּיךְ גַּטְמָ אַיִִיעָרָ בְּעַטְרָאַכָּטָעָן דִּי פְּרָאָגָן: אַתְּ מַיְנָשָׁלָה וְמַיְנָקָה לְנוּ? וּוּמְעַן זַיְקָה שְׁקָעָן קְיַיְן וּוּיְעָן פָּאַר אַונְגָּר שְׁלִיחָצִיבָר אָזֵן וּוּרְעָן אַל דָּאָרט דִּי אַונְגָּר פָּעָרְטָרָעָטָר.

פִּשְׁעַמְרִישֶׁל אַיִּיךְ דִּי דַרְוִתְגָּרְעָסְטָעָ שְׁטָאדָט אָזֵן נַאֲלַצְיָעָן, נִשְׁתָּחָן בְּלִוְיָה בְּנָנוֹגָעָן צַו אַיִּהְרָ דָּרְפָּלְקָרְוּנְגָסְצָהָלָ, נָאָר אַיִִיךְ בְּנָנוֹגָעָן צַו אַיִּהְרָ וּמַעְלָה צַו אַיִִיעָרָ דָּרְאָנְדָעָן אַיִִינְדָּ רִיכְטָוָנָגָעָן עַטָּצָ. וּוּמְעַן חָאָבָעָן מִיר דִּעְם קָאַלְאָסָאַלְעָן אַיְסְפָּשָׁוָאָנָגָן פָּוּן אַונְגָּר שְׁטָאדָט אָזֵן דִּי לְעַצְמָעָ צַוְוִי צְהַנְדְּלִינְגָּר יַאֲהָרָעָן צַו פָּעָרְדָּאָנְקָעָן אַפְּשָׁר דִּי סָאַצְיָאַלְסָטָעָן, וּוּלְבָעָן זַיְעָן צְוּוּיְעָטָרָאָכָט, שְׁנָאָה אָזֵן קְנָאָה צַוְוִי.

געחט צואמען ייד-אחת מיט די איבריגע בירגנער פון לאנד אונ פעראייד ניגנט אלע אייערע שטמען אים וואחלטאג אויף דעם דעמאקראטישען

קאנדיידאט ח'

אין נאך דאצוי עם צו פערלאנגען מיט אוא טעראר, ווי ער מהות עס
איצטן.

יודישע בירגען ! לאוט איז נישט פערפיהרען אוין נישט אבןארען

הָרָה . שְׁנַיְלָם אֶלְאָם !

דָּם בִּרְגַּעַרְלִיכָּע וּוְאַהֲלֵיכָם יְמִינָע.

דידישן אינטערעסע. דער פויילען-קלוב קען נאָר דעםילט האבען קידאָזט
ווען בעדייטונג, ער קען נאָר דעםילט שטארק זיין נאָך אויסען, ווען ער
יז שטארק און קאנואלידירט אים אינערן, ווען ער אומפֿאָסְט אלעַ
ויליש גאליציש אַבענָּאָרְדְּנָעָטָע. יעד שׂוֹעַבְּצָע פִּינִּים פויילען-קלוב
עדיעטש אַוְיך אַ שיַּוְצָעָן פָּון די לאַנדְרָעָם-אַינְטְּרָעָטָע אַן דָּאַמִּיט
שׂוֹעַבְּנָגָן פָּון דָּעַם שׂוֹן פָּאָר דָּעַר יְוִוִּישָׁקֶר בְּצָעַלְקָעָרְנוּגָן.
דער רָוֶף: «גענָּען פויילען-קלוב», אַיז אַיבְּרָדָעָם נִישְׁתַּמְעֵד וּי
דעַמָּאַנְאַיְשָׁע פְּרָאוּג, שְׂעַדְלָךְ פְּאָרֶן לְאַנְדָּר אַן שְׂעַדְלָךְ פָּאָר די
דרען.

ירודען אונ סציאלייטטען.

אין עט פון די וויכטינסטע פראנגען, וועלכע בעשעטען דאס
דיישע פביבקים אין דעם איצשניען וואחלקאמפיך אין: צי' ברוי בען
ויודען צו שטמץען די סאציאלייטמען?
די זאך אין אפלו קלאר. די יודען געהערן הייפטועכליך אין
עם מיט על שטאנד. און די סאציאלא-דעמאקראייע, ועלכע שריבט
וויהט איהר פאהן די פַּקְרִינְגְּמוֹנָן פְּנוּסָם מִתְּלֻשְׁזָאָנָה, שטעהט אים
ירעקטען בעגענון איז צו די יודיד שעד אינטערעסן.
סאציאלא-דעמאקראייע וויל דעם קליענים יודישען סוחה פַּקְרִינְגְּטָעָן,
עם קליענים יודישען האנדוווירקער רואנירען, דעם קליענים יודישען
יטעלשטיינד פַּקְרִינְגְּטָעָן. די איז איבערדעם פַּקְרִינְגְּטָעָן צו
עם כל-ישראל אין עקאנטישער הינוכט און יעדער מאן מיט א
עונדרן פַּקְרִינְגְּטָעָן וואלט נצומחת מודה זיין, או די יודישע אינטעריך
ען קענען בושם אופן דורך א סאציאלייסט נישט פַּקְרִינְגְּטָעָן ווערטען.
אבער טראנדעם געהונגערן זיך לײידער יודען, וואס מאצעען נאך
עם סאציאלא-טישען פַּקְרִינְגְּטָעָן, וואס שפרינגען דרי מֶלֶאן טאג קדוש!
קדוש! אדום יעדען סאציאלא-טישען אנטאטאר און מיל-מאכער און
ט וואס מיט מעהר פראווען ענער פַּקְרִינְגְּטָעָן — אלע מעהר אימט
אנירט ער זי' און פַּקְרִינְגְּטָעָן זיך בֵּי זי' רעשבעקט.

מער��וירידינג אבעד איז עס. או די אווי נערוועגעץ יודישע
אלקלוריין, וואו די יודען בעיינען די מאיארטעט און קענען זיך
עהלען א יוד לוייט וויער פָּרְיוּעַר וואהיל און לוייט וויער פָּרְיוּעַן ווילען —
ו דארט האבען די סָאַצִּיאַלְסְטָמָן נאָר ווּנְגָן ווּאָס צוּ רעדען. איז
דראָקָא לְמַשֵּׁל, אוֹפֶּן קָאַזְיְּסָרָה, וואו סִיזְנָעָן פָּאָרְהָאנְגָּעָן בערך 80
עַצְעַנְתִּי דְּשָׁעַן ווּחַלְעָר, עַבְנָאָן אַיְן דְּרָאָהָאַבְּשָׁה, סְטָאַנִּיסְלָא, בְּרָאַדִּי,
אַרְנוֹאַפָּלָא, עַטָּא, צַמָּא, טְרַפְּצָן אַפְּלָו קִין סָאַצִּיאַלְסְטִישָׁק קָאנְדִּירָא —
עַן נִישְׁתָּאָוֶת. די יודען דָּרָט פָּצְרָשְׁטוּעָהָעָן עַס גָּאנְצָן גָּוָטָה צַיְבָּעָן
וּרְתְּהִילָּעָן, ווּסְמַסְמַס וּיְהָאָבָּן פָּן די סָאַצִּיאַלְסְטָמָן צַיְרָוּאַרְטָעָן, אָוָן
לְלָעָן אַפְּלָו נִישְׁתָּקְלָעָן ווּנְגָן זַיִן.

... 1881 1884 1885 1886 1887

וילישע קענינע האבען זי נאסט-הריינרליך אוינגענימэн ; די פויילישע וירוסטטען און אדעליגע האבען זי מאונשליך בעהאנדרעלט און דאס פויילישע פאלק האט ויזער מענטשען-דרכטע געאכטצעט. אין די פויילישע ענדער זענען קיין נירושים. קיין שמרות. קיין נירות. קיין אינקווייציעס מצח. נישט פֿאָרְגּוּקּוּמָן, און שיין פֿאָר 120 יאהר, וווען אין גאנץ יידראפה האט נאך געהערשט דער פֿינְטְּצִיעַר מיטעלאלטערלכער ייסט גענען די יודען. האבען זי אין דער קאנטיטוועץ פֿוֹנִים דבּיטען און 1793 בערטומישו די קוֹלְמָטֵס וליבערטערטאמוינוו.

דאָם געפֿהיל פָּן ד אַנְקָבָא רְקִיִּיט אַלְיָן וּוֹאֶלְטָ שְׁוִין בְּצָדָא
אַרְדָּשָׁ דֵּי יְוָדָעָן דָּצָו פְּעַרְאַהֲלָטָעָן, צִי לְעַבְעָן בְּשְׁלוּמָ מִיאָן דֵּי פְּיַלְעָן
זָן צִי גַּעַנְעָן מִיאָן זַי צְחַוָּמָטָן אַוְן יְעַדְעָר בְּעַצְעָהָנוּגָן.
אַבָּאָרְנִי נִישְׁתָּה דָּאָם אַלְיָן, אַוְיךָ דָּצָר פְּרַאֲקַנְּשָׁעָר פְּאַלְטִישָׁעָר
וּוּנְדָעָר זַיְן פָּן יְוִידָשָׁן פְּאַלְקָ דָּאָרָפָ אַוְנוֹ פְּעַרְאַיְינָגָעָן מִיטָּן פְּוּלָאָזָן
לָבוֹן. דָּאָרָמָן אַזְּנָם וּוּוֹנָעָר פְּאַלְמָמָנָט עַקְסִיסְטִירָט אַזְּוִיסָּי
שְׁפָרָאָכָעָן אַנְטִיסְעַמְּיָאִישָׁע פְּאַרְטָיָן אַיבָּעָר 100 מִינְגָּלָעָדָעָר,
עַלְכָּעָ גַּעַתָּה דָּאָרוֹף לְאָגָּה, דֵּי יְוָדָעָן צִי בְּעַדְרָעָנָעָן אַוְן צִי בְּעַדְרָקָעָן.
אַרְטָע עַקְסִיסְטִירָט אַזְּיַתְשָׁנָאַצְּיַאנְאַלְעָר פְּעַרְבָּאנְדָר, וּוּלְכָעָר אַיְזָן
בְּעַנְגָּאָלָט אַוְסְנָעָשְׁפָרָאָכָעָן יְוָדָעָנְיָנְדִּיךְ, דָּאָרָט עַקְסִיסְטִירָט אַזְּנוֹרִיָּה
עַד סְאַצְּיַאלְמָשָׁעָר קְלָוָן, וּוֹאָסָן זַיְן וּוּרְטַשְּׁאַפְּאַלְיָיךְ פְּרָאָנְרָאָס אַיְזָן
דְּרַאְקָטָן גַּעַנְעָן דֵּי יְוִידָשָׁע אַינְטָאָרָעָסָע גַּעַרְיכָטָעָט.

ווער אלוא זאל אונז שיזען? ווער זאל זיך פאר אונז אנז
ההמצען? ווער זאל פאָר אונז אַטְמָל אַ גוּט ווֹאַרט זאנען? —
די פאר יודיעש אַבְנָעָדִינְגְּצָעָד ווָאָס זַעֲזָעָן דָּאָרָט, זַעֲנָעָן גָּאָר
וועך אָן אָהָן אַיְנֶהָוָס. ווָאָס קַעַנָּא אַוְיְתָהָוָן 10—12
גַּעַנְעָן 516?

מען שירית פָּנָן גַּעֲוִישָׁר זַיִת. אוֹ אָוֵיךְ אַם פּוֹילַעַן-קָלוֹב זַיִצְעָן
גַּוּיסָע פְּצָרוֹאָנָן. וּזְלָכְבָּעַן וְעַנְעַן נִישְׁתָּקֵין בְּעוֹנְדָעָרָעַ יְוּדָעָנְדָרִינָה,
אַבָּעַר נְרָאַד דֻּעָסְעָנָן אַיִּשׁ עַמְּשָׁל סְטָאַיָּאלָאוּסָקִי וּכְדָמָה.— אַבָּעַר נְרָאַד דֻּעָסְעָנָן אַיִּשׁ
צְהָבִים. אוֹ דִּי יְוָדָעַן וְאַלְעָן גַּעַהָעַן צְוֹוָמָעַן מִיטָּן פּוֹילַעַן-קָלוֹב אָוֹן אָזֶן
זַעַמְּוֹלְבָּנָן וְאַלְעָן אַיִּד וְצַעַן עַטְלִיבָּעַן יְוָדָעַן. זַיִי פָּאָרָאַלְיָירָעַן דִּי
רְוִיקָּאמְקָיִיט פָּנָן דִּי סְטָאַיָּאלָאוּסָקִים אָוֹן צְוֹוְנָגָנָן זַיִי. מִיטָּה וְעַרְעַן אַנְכָּנָה
סְפָּצָמִיטִים נִישְׁתָּאַרְוְסָעָרְטָעָן. וּזְעַר וּוַיִּסְטָאַר וְזָאַס דִּי סְטָאַיָּאלָאוֹרָה
קִישְׁעַ אַנְטָאַצְעָם וּוְאַלְטָאַן גַּעַתְּחָרָטָמָה. אַוְיבָּעַר וְאַל וְזַיִקְעָנָן צְוֹתְּחָרָעָן
הַעֲנָד ?!

די יודען איז דער פויליז'הלוּב.

דאָס אלעַס אָן נְאָר צָהָנָדִינְגָּעֶר בענִינְסְטְּנִינְגְּנָעֶן אָן עַרְעַמְעַסְיָן
בְּגָנְגָעַ, האָבָעָן דֵּי נַאֲלִיצְיָשׁ יְוָדָעָן דָּעַס צֹו פְּעַרְדָּאָנְקָעָן, וְוַיְיל זַיְיָ גַּעַהַעַן
צְיוֹאָמָעָן מִיטָּן פְּסִילְעַן-קָלְבוֹ אָן בְּקָטְמָעָן זַיְן שְׂפָחָצָּהָר וַיְעַרְעַץ גַּעַד
רְצָבְטָעַ פְּאַרְדְּעַרְגְּנוּגָעַן.

אָבָעָר טְרַדְאַצְדָּעָם גַּעַהַגְּנָעַן זַיְקָעַנְגָּסְלָאוֹעַ דֻּעַמְאָנָגָעַן, וּזְלָבָעַ
הַחְעָזָעַן דֵּי יְוָדָעָן בְּגָנְגָעַן דָּעַס פְּוַיְלְעִין-קָלְבוֹ. אָן סְנַצְּרוֹגָעַן זַיְקָר לִיְכָהָר
גְּלִיבְגָּעַן יְוָדָעָן, וּזְלָבָעַר לְאַוְאָן זַיְקָר הַצְּרָחָעָעָן אָן זְגָנָעַן מִיטָּן דִּיעָד
זַיְן קָהָר, נִישְׁתְּחַבְּרַת בְּעַמְּצָרְעָנְדִּין, אוֹ מַעַן נָארַט זַיְיָ לְכַחְלָה אָבָּה.

סאייז איבערדרעם נויטהונג, זיך אביסעל נעהנטער דאייבער אבעזער
שאצלען און דיא פֿידנע צו בעליךכטן פֿון אלץ וויטצן.

יעדרה, וואס האט נאר א שטיקעל יידעה אין דער וועלטנצע-
шибטע און אין דער געשיכטע פון יודישטען פאלק. וויסט, צו וועגעיל
דאנק ארכיטט מיר יודען זענען דעם פֿילישׂן פֿאלק שלדרין. אין דעם
פֿינסטע-ען מיטעלאלטער און אין דער נישט וועגעער פֿינסטע-ען. נײַעַר
צײַטי, ווּן די יודען זענען אין אלע אַיראָפֿאַישׂן לְעַנְדֶּר גַּעֲגָנְט
און געהצעט נְזֹוֹאַיִּעַן ווי די ווילעַץ חזה. ווּן בְּצָן האט זוי גַּעֲטִיעַע-
בען פִּין לאנד צו לאנֶה, פִּין שטאדט צו שטאדט, מנוֹן אל גוֹי וממלהַה
אל עס אחר — ווּן גוֹיָות, דְּרוּפּוֹת, שְׁמָרוֹת, אַינְקוֹוַיזִיעַם, שִׁיטְאָר-
הוֹלֵטָגָס. פָּאנְרָאמָס אָונָן עַקְסָצָעַעַט האַבָּעַן דעם יודישטען פֿאלק קִין
סְמִינָה רוחַ נִישְׁתְּגָלָאָוֹת — דֻּעַמִּילַט הַאַבָּעַן ווי אַיִינְצָיִינְ
אוֹן אַלְיַין אַיִן סְוִילַעַן גַּעֲטָוְגָּעַן אַמְּקוֹם מְנוֹחָה, די

זאלטונגען, לאוּן צו זיַעַר פָּערְזָמְלָנוּנָן קִין שָׁוֹם גַּעֲנָכֶר נִישְׁתֵּצֶן זַיְן זַיְן שְׂטוּבָעָן אָן אַלְעַז מִיטְלָעַן, צַו בְּעַטְבָּעָן דַּעַם הַמָּן עַמְּסָ. עַרְוָאַל נִשְׁתֵּחַ הַעֲרָךְ נָאָר דָּמָס וָאָס זַיְן רְוַהָּן אַהֲדָם זַיְן; זַיְן וּזְרָעָן מְלָאַד רְגִיחָה, דְּרוֹזְהָעָנדִיגַּן אַגְּנָנְכָּרִישַׁ פְּלָאַקָּטָה, אַגְּנָנְכָּרִישַׁ אַיְמָרוֹף אַזְּעָר דְּרוֹזְהָעָנדִיגַּן, אָוֹ דָּא אָן דָּאָרָט וָעָשָׂה זַיְן אַגְּנָנְכָּרִישַׁ פְּזָרָאָפָּטָה לְוָגַן — אַזְּיַי אָוֹ מָעַן סְמוּדָה זַיְן. אָוֹ זַיְן אַהֲבָעָן שָׁוֹן אַרְוִוָּת גַּעֲנָכֶר זַיְן זַיְרָמְשָׁטָה: זַיְן צִיטָּעָן פְּאָרָיָן אַמְּתָה!

זַיְן אַלְיַיָּן אַיְן אַלְסְדָּרָגָן עַרְלָבָטָה. בְּעַזְאָרָעָן דַּעַם גַּעֲנָכֶר מִשְׁשָׂמַן אָן בְּלָאַטָּעַ, בְּעַקְעַמְפָעָן אַיְם מִשְׁבְּלָוְלָמָן אָן וּלְהָלוּמָן. בְּעַד שְׁמַפְעָן אָן בְּלִיְּדִינְעָן זַיְעַג אַנְהָעָנָה. דְּרוֹכוֹהָלָקָן זַיְעַר פְּאַצְּלָעָן לְעַבְעָן אָן אַנְרִיְּפָעָן זַיְעַר פְּרִיאַזְפָּרְעָה הַעַלְמָנָסָעָ — אַבְּעַר זַיְן וּזְעַן לְעַבְעָן אָן שְׁדָקְלָקָדָה עַמְּפָיְידָה. וּזְעַן מָעַן פְּקָלָאָפָּטָה זַיְעַר אַבְּסָעָלָאָבָּר דִּי פְּגִינְגָר אָן מָעַן וּוֹיְזָט אַרְוִוָּת שְׁקָרִים וּכְבוּמָה. פְּאָר דָּעַר בְּרִיטָעָר עַפְּנָטְלִיכְיָט.

אַבְּעַר זַיְרָמְשָׁטָה: זַיְן פְּשָׁעְמִישָׁלָקָר בְּרִינְגְּרָשָׁאָפָּט לְאַוְתָּה זַיְן נִשְׁתֵּחַ מְעָרָה טְעָרְיְוּדָעָן, זַיְן שְׁיַן פְּאַלְמִישָׁ שְׁקָנָה דִּיְּפָיָה אָן זַיְן וּוֹיְסָט וָאָס זַיְרָמְשָׁטָה זַיְן טָעוֹת. דָּעַר פְּשָׁעְמִישָׁלָקָר דָּעַר אַלְמִישָׁאָפָּט לְאַוְתָּה זַיְן נִשְׁתֵּחַ מְעָרָה טְעָרְיְוּדָעָן, זַיְן שְׁיַן פְּאַלְמִישָׁ שְׁקָנָה דִּיְּפָיָה אָן זַיְן זַיְרָמְשָׁטָה.

דר. אַדָּמָּס קָאנְדִּידָאָטוֹר.

וּזְרָעָן סְגַעְדָּעָנְקָטָבָי אָנוּן דִּי וּזְהָלְבָעָוָןְגָּנוּנָן פָּן פְּאָר 4 יַאֲהָר אָן בְּעַמְּרָכְטָה דִּי הַיְּנִינְיָעָן — דַּעַם מוֹצְנָעָבָעָן, אָוּן צְוִוְיָשָׁקָן בְּיִירָעָן אַיְן פְּאָרְהָאָגָעָן אָס וּזְהָלָטָגָן וּזְעַלְקָן דִּי הַעֲרָרָן דָּר. לְיַעֲבָרָטָן אָן זַיְן נַעַצְהָלָטָעָ פְּאַקָּלָקָעָם בְּעַקְעָמָעָן דִּי יַכְטִינְיָעָן אָן נַעַבְּהָרָעָנָדָעָן גַּנְתּוֹוֹרָטָן.

דר. עַרְנָעָסָט אַדָּמָּס.

אַרְוָם דִּיעָעָן קָאנְדִּידָאָטוֹר הַאֲבָעָן זַיְקָרְנוּסָט אַלְעַז עַרְנָסָטָעָן, נַעַט נַעַמְנָעָמָה. רְיַיְּקָן, בְּרִינְגָּר, וּזְלָבָקָן לְאָוּן זַיְקָרְנוּסָט אַלְעַז טְעָרְיְוּדָעָן פְּאַצְּיָאַלְמִישָׁעָ יְגַלְּעָדָעָן אָוּן וּעַעַנְגָּן אַיְנָעָטָרָעָעָן אַיְן דַּעַם וּזְהָלָקָאָפָּטָעָן מִשְׁטָנְרוּסָעָן אַיְסָעָר אָוּן עַנְרָשָׁיָעָן.

אָוּן אַזְּמָעָן אַיְן אַזְּמָעָן זַיְקָרְנוּסָט אַלְעַז טְעָרְיְוּדָעָן דָּר עַרְנָסָט אַלְעַז מִיר וּזְוָלָטָעָן זַיְקָרְנוּסָט אַלְעַז גַּעֲקָנָט וּזְוָנָשָׁקָן.

דָּר. עַרְנָעָסָט אַדָּמָּס אָיִן גַּעֲנָצָעָן לְאַנְדָּר בְּעַקְעָנָט אָלָם אַיְגָרָעָן דָּרְעָן דִּי הַעֲרָפָאָרָגָןְגָּנְדָּסָעָ פְּאַלְמִיקָּעָר, אָלָם. מָאן דָּעַר מְהָאָפָּטָעָן

אָלָם עַנְרָנִישָׁעָר פְּעַרְעָאָכָטָעָר פָּן כְּלִילָאַנְטָרָעָסָעָן.

דָּר. אַדָּמָּס אָיִן אַדָּמָּס אַיְן דָּעַר אַדָּמָּס קָאנְדִּידָאָטוֹר הַאֲבָעָן זַיְקָרְנוּסָט אַלְעַז עַרְנָסָט אַלְעַז.

בְּעַד פְּאַלְמִיקָּעָר, צַו וּזְלָבָקָן דִּי וּזְחָלָלָעָר קָעָנָעָן הַאֲבָעָן דַּעַם נַעַמְנָעָמָה. יַיְן פְּרָאַדְלָקָדָה אָוּן דִּיְּטָלְקָדָה, זַכְלָקָדָה אָוּן קְרָעָנָדָה.

דָּר. אַדָּמָּס אָיִן אַדָּמָּס אַיְן גַּעֲנָצָעָן לְאַנְדָּר בְּעַקְעָנָט אָלָם אַיְגָרָעָן דָּרְעָן דִּי הַעֲרָפָאָרָגָןְגָּנְדָּסָעָ פְּאַלְמִיקָּעָר, אָלָם. מָאן דָּעַר מְהָאָפָּטָעָן

אָלָם עַנְרָנִישָׁעָר פְּעַרְעָאָכָטָעָר פָּן כְּלִילָאַנְטָרָעָסָעָן.

דָּר. אַדָּמָּס אָיִן אַדָּמָּס אַיְן דָּעַר אַדָּמָּס קָאנְדִּידָאָטוֹר הַאֲבָעָן זַיְקָרְנוּסָט אַלְעַז עַרְנָסָט אַלְעַז.

בְּעַד פְּאַלְמִיקָּעָר, צַו וּזְלָבָקָן דִּי וּזְחָלָלָעָר קָעָנָעָן הַאֲבָעָן דַּעַם נַעַמְנָעָמָה. יַיְן פְּרָאַדְלָקָדָה אָוּן דִּיְּטָלְקָדָה, זַכְלָקָדָה אָוּן קְרָעָנָדָה.

דָּר. אַדָּמָּס אָיִן אַדָּמָּס אַיְן גַּעֲנָצָעָן לְאַנְדָּר בְּעַקְעָנָט אָלָם אַיְגָרָעָן דָּרְעָן דִּי הַעֲרָפָאָרָגָןְגָּנְדָּסָעָ פְּאַלְמִיקָּעָר, אָלָם. מָאן דָּעַר מְהָאָפָּטָעָן

אָלָם עַנְרָנִישָׁעָר פְּעַרְעָאָכָטָעָר פָּן כְּלִילָאַנְטָרָעָסָעָן.

דָּר. אַדָּמָּס אָיִן אַדָּמָּס אַיְן דָּעַר אַדָּמָּס קָאנְדִּידָאָטוֹר הַאֲבָעָן זַיְקָרְנוּסָט אַלְעַז עַרְנָסָט אַלְעַז.

בְּעַד פְּאַלְמִיקָּעָר, צַו וּזְלָבָקָן דִּי וּזְחָלָלָעָר קָעָנָעָן הַאֲבָעָן דַּעַם נַעַמְנָעָמָה. יַיְן פְּרָאַדְלָקָדָה אָוּן דִּיְּטָלְקָדָה, זַכְלָקָדָה אָוּן קְרָעָנָדָה.

דָּר. אַדָּמָּס אָיִן אַדָּמָּס אַיְן גַּעֲנָצָעָן לְאַנְדָּר בְּעַקְעָנָט אָלָם אַיְגָרָעָן דָּרְעָן דִּי הַעֲרָפָאָרָגָןְגָּנְדָּסָעָ פְּאַלְמִיקָּעָר, אָלָם. מָאן דָּעַר מְהָאָפָּטָעָן

אָלָם עַנְרָנִישָׁעָר פְּעַרְעָאָכָטָעָר פָּן כְּלִילָאַנְטָרָעָסָעָן.

דָּר. אַדָּמָּס אָיִן אַדָּמָּס אַיְן דָּעַר אַדָּמָּס קָאנְדִּידָאָטוֹר הַאֲבָעָן זַיְקָרְנוּסָט אַלְעַז עַרְנָסָט אַלְעַז.

בְּעַד פְּאַלְמִיקָּעָר, צַו וּזְלָבָקָן דִּי וּזְחָלָלָעָר קָעָנָעָן הַאֲבָעָן דַּעַם נַעַמְנָעָמָה. יַיְן פְּרָאַדְלָקָדָה אָוּן דִּיְּטָלְקָדָה, זַכְלָקָדָה אָוּן קְרָעָנָדָה.

דָּר. אַדָּמָּס אָיִן אַדָּמָּס אַיְן גַּעֲנָצָעָן לְאַנְדָּר בְּעַקְעָנָט אָלָם אַיְגָרָעָן דָּרְעָן דִּי הַעֲרָפָאָרָגָןְגָּנְדָּסָעָ פְּאַלְמִיקָּעָר, אָלָם. מָאן דָּעַר מְהָאָפָּטָעָן

אָלָם עַנְרָנִישָׁעָר פְּעַרְעָאָכָטָעָר פָּן כְּלִילָאַנְטָרָעָסָעָן.

דָּר. אַדָּמָּס אָיִן אַדָּמָּס אַיְן דָּעַר אַדָּמָּס קָאנְדִּידָאָטוֹר הַאֲבָעָן זַיְקָרְנוּסָט אַלְעַז עַרְנָסָט אַלְעַז.

בְּעַד פְּאַלְמִיקָּעָר, צַו וּזְלָבָקָן ד

זערע שטימען, וויעדרער דערגרייבען די קוועלא פון
עסקים, וועלכעס איז פאר איהם דאס פארלאמענט.
מיר קענען דאנגענען זעהר גוט די שטעלונג פון אונ-
זער קאנדייאטן דר. ערנעם אדאס, צו די
ויזיבטינע לאנדעטשראנע בכלל און צו די יודיש
פֿאַסְטוּל אַטּוּ בְּפֶרְמָן, אָוֹ דָרָה. ערנעם אָדָם אַיז
שׂתָּאַלֵּן בעהויפטען, אוֹ דָרָה. ערנעם אָדָם אַיז
דעריעניגער, וואָט קען עהראליך אָוֹן ווירדייג פֶּערְ-
טרעטען אָנוּנְדָּע אִנְטְּרָעָסְעָן אַין דָעַם וויענְדָר
פאָרָלְאַמְעָנְטָן. ווילְעַם נָאָרָאָנְטִירָט אָוֹן דָאָם ווַיַּ-
לְאַנְיַעַרְגָּע אָנוּנְרַמְּדְלִיבָּע אַרְבִּיטְלַטְלָהְכְּבָלְלָ-
לְטוּבָה פָּוּן דָעַם לְאַנְדָּ אָוֹן אלְעַזְוִינְגָּע בְּעַפְּעַלְקָעָ-
דוֹנְגְּסִיקָּלָאַסְעָן; עַם נָאָרָאָנְטִירָט אָוֹן דָאָפָּאָר ווַיַּ-
עַהֲרְלִיכָּעָר אָוֹן אָוּנְבַּעְלְעַקְטָעָר נָאַמְעָן.
דאָס נָאַנְצָע לְאַנְדָּ אָוֹן אָוֹן מִקְנָה מִיטְדִּיעַ, עַר צִיעַר-
דָעַ, ווּלְכָע סְאיּוֹ אִים נָאַנְצָען לְאַנְדָּ אָוּנוּעָר הַעֲרַחְתָּעָר
קָאָנְדִּיאָטָן, ה'

דר. ערגעסט אַדָּם

אונן טיר וועלען אַלְעָן ווֹי אַיִּין מָאָן, אֶם 19 יָנִי 1911
בְּעֻזּוּזָעַן, אֵוּ טִיר הַאֲבָעַן דָּאָס גַּעֲנִינְעַנְדָּע הַעֲרַשְׁטָעַנְדָּנִים
אַפְּאָר דֵּי כָּלְלַ אַינְטָרָעַסְעַן, ווֹיֵיל טִיר וועלען אַיְנְשְׁטַיְמִינְג
אַבְּוּעַבְעַן אָנוּזְעַרְעַט שְׂטִימְעַן אַוִּיפְעַדְעַט

דר. ערנעם אדם

מייט זיין פֶּרְאָזְעַנְהָאָטְטָעָר רעדע האט ער
בעוועיזען, או די בעטהאדער, וועלכע ער עטפֶּהיעטלט
ער עַעֲזָה אַמְלָגָן, אוֹן וְאַלְתָּן גַּעֲוָעָן אַ פָּלִיטִישָׁעָר
עלכְּסְטָמָאָרְד פֵּאָר אַיִּהָם אוֹן זַיְנַעַסְנְלִיבָעָן. אַנְשְׁטָטָט
צַוְּדָעָן עַרְגְּנַכְּט אַוְן צַוְּדָעָן זַאְךְ (וּוֹאָס ער קָעָן בּוֹדוֹאי
בָּאָר נִישְׁטָה), האט ער זַיְךְ גַּעֲוָאָרְעָעָן אוֹיְפְּ דָעָר גַּאנְצָעָר
עַפְּרָעַזְעַנְטָאָנָץ פָּוֹן דָעָר יְוִדִּישָׁעָר בִּירְנַעַרְשָׁאָט אַיִּן נָאָלִי-
צַיְעָן אַיִּן דָעָם גַּעֲוָעַזְעַנְעָם פָּאָרְלָאָטָעָנְט אַוְן האט גַּעַפְּרוֹהָט
שיְעָרָע עַהְרָעַנְהָאָטָע [גַּעַמְעָן] צַוְּבָעַנְעָסָעָן מִיטָּא קִיבָּעָל
שְׁמוֹץ אַוְן בְּלָאָטָע, וּוּלְכָעָ בִּילְדָעָט וּזְהָרְשִׁיּוֹנִילִיךְ דָעָם
גַּאנְצָעָן אַינְחָאָלְטָ פָּוֹן זַיְן פָּלִיטִישָׁעָן קָאָפְּ.
אַינְדָעָם מִיר בְּרָאָנְדָמָאָרְקָעָן דָאָס עַהְעַנְטָלִיךְ, עַרְקָלָעָ-
עָן סִיר צָוְלִיְיךְ, אוֹ די גְּדוּיסָע צָאָהָל יְוִדִּישָׁע בִּירְנָעָר
הָאָט נִישְׁטָ בְּלוֹיו נִישְׁטָ צְוֻנְעַשְׁטִימָט צַוְּדָעָר עַהְעַנְטָלִי-
בְּכָעָר בְּעַשְׂיַמְפָּוָונָן פָּוֹן דִּיעַיְנִינָא וּוּלְכָעָר דָעָר קָאָמִישָׁעָר
אַנְגִּינְטָאָטָאָר קָעָן קִיְּגָמָאָל נִישְׁטָ גַּלְיְיכָקָומָעָן, נָאָר זַיְ האָט
אוֹיךְ דִּיעַזְעָן קוֹפְּהָעָר צַוְּדָעָר שְׁטָעַלְגָּנָנָאָהָטָע אַיִּן דִּיעַזְעָר
פְּדָגָנָע בְּכָלְ נִישְׁטָ עַרְטָעַכְתִּינְטָ, אַוְן ער האָט נִישְׁטָ גַּעַ-
שְׁפָרָאָכָעָן אַיִּן זַיְעָר גַּעַמְעָן.

מִיר זענען לאנגיירינע בירגעער פָּן דיעוער שטאדט
און מיר האבען די ערֶאַחרוֹנָנָען פָּן רוחינע און איבער-
לענטע בירגעער, מיר יועלען זיך נישט לאזען קאָטָאנְדִּירען.
הָן דר, לייעבערטאָן אַין פָּן זיינע בעצָאַהְלָטוּ פֿאָכָאַלְקָעַס.
פֶּאָר די וואַחלען האָט אונז לייעבערטאָן קיינטָאל נישט
געקָגָט, אַין אַיצְטָט רָוֶטֶת ער אונז "מיינע ברידער!". ער
פֿערֶנְגָּעָסְט הַפְּנִים, אוֹ מיר האבען זיך שווין לאָגָג אָוָס-
עַארְבִּיְיטָט אַוְרְטִיל אַיבָּעָר אַיִּהְם אַון מיר קענען שווין
יַיְן ווּוּרְקִילְבָּעָן ווּעָרְתָּה; מִיר ווּיְסָעָן עַם, אוֹ ער ווּילְ
מִיט דָּעַר פֿאָלִיטִיקָה, מִיט דָּעַר הַלְּפָטָה אַונְ

העוצונג און פערליימודונגן, אויפֿ מעראר און געוואלט — אווֹ אָז יַקְרֵב
אֲנִישַׁטְעַנְדִּינְדֶּר בְּיַגְנָעֶר הַאֲתָם קִין שָׁוָם סְפָק נִשְׁתָּה, וּזְמֻמָּעָן פָּן דַּי בִּידְעַקְאַנְ-
דַּדְאַטְעָן וּזְאַלְעָן זַיְצָר שְׂטוּמָע גַּעֲבָעָן, אָז אָם וְאַהֲלָטָאָג וּזְעַלְעָן
זַיְיָן פַּעֲרָאַיְנִיגְעָן וּזְאַיְן מָאָן זַיְעָרָץ שְׂטוּמָע אַוְיפֿ דָּעָם קַאַנְ-
דִּידָּאָט

דר ערגעסט אדים.

דער סאצ'יליסטיישער מעראָר האָט שווין אוינגעעהערט. שאָר דָּר.
לייעברמאַןִס פֿאָכְלָקְעַם האָט היינט קִינְגֶּר קִין מְוֹרָא נִישְׁטָמָן. די אַלְמָעַ
גּוֹמָע צִיטְמָן, וּנְעַן די וּהְלָעֵר האָבָעָן זֶיךְ גּוֹלָאָזֶט אַיְנְשִׁיכְטָעָן הָן
דָּר. לייעברמאַןִס אֲוִינְטָמָרָעָן, יְצַנְעַן שווין פֿאָרְבָּעָר.

א פראטעט

פּוֹזְ יְדִישֶׁ וּוּהָלִידֶר.

מיר אונטערשרוועבעגען, לאנגיעעהריגען בירגען פון
פְּשָׁעַמִּישָׁלֶה עֲרָקְלָעָרָעַן עַהֲעַנְתְּלִיךְ, אֹז בֵּי דָעַר לְעַצְמָעַר
וְעַהֲלָעַר-פְּעַרְזָאַמְלוֹנָגֶן פָּוּן דֵי יְוִדְיוּשׁ בִּירְגָּעָה וּוּלְכָבָע אַיז
אַבְנָעָה אַלְטָעָן נְעוּוֹאָרָעָן אִים מְאַגְּנִיסְטְּרָאָט-זָאָל אַם 28 מָאי
אַיז אַוְיְגָנְעַטְרָעַטָּעָן אַגְּנוּוֹיְסָעָר קְוֹפְּשָׁעָר, אַ צְיוּנִיסְטִישָׁעָר
נְעַלְבָּ-שְׁנָאָבָּעַל, וּוּלְכָבָע אַיז לְיְוִדָּעָר אַ אַקְאָדָעָמִיקָה, אַין
אֹז אָוֹהָן, וּוּלְכָבָע בְּעַלְיְידִינָט אַוְן פְּעַרְלָעָצָט דָעַם בְּבוֹד
אַוְן דֵי עַרְגָּסְטָע דַעַנְקָוּנְגָסָאָרט פָּוּן דָעַר נְאַנְצָעָר הַיְעָנָעָר
יְוִידִישָׁעָר בִּירְגָּעָרְשָׁאָטָן.

פשמישל 31 מאי 1911

יְדִישׁוּ וַעֲדָה לְעֵדָה.

(אלגונדרון עטלי-כע הוגדרת אונטערשייטן).

